

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2017-10-03
Stockholm

Mål nr
P 1541-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-02-01 i mål nr P 2987-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

L F

Motpart

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

SAKEN

Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom förpliktar Mark- och miljööverdomstolen L F att till staten betala 10 000 kr i vite.

Dok.Id 1356213

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L F har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska jämka vitet till noll kronor.

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L F har anfört i huvudsak följande:

Hon hade översvämning i källaren 2014 och 2015 och var tvungen att bära upp allt arbetsmaterial som fanns där för att låta det torka på tomten. Hon städar på tomten fortlöpande och byggnadsmaterialet använder hon till underhåll och renovering av ett drivhus och en bod. En del av det material som räknas upp i nämndens föreläggande är sådant som normalt accepteras på en villatomt. Föreläggandet är otydligt eftersom det anges både att boden ska rivas och att taket på denna ska ersättas med permanent beläggning och vindskydd.

Hon lider sedan många år tillbaka av fysisk och psykisk sjukdom som påverkar henne i vardagen. Hennes förmåga att hantera situationer som medför stor psykisk stress är därför nedsatt. Hon är sjukpensionär och har inga möjligheter att betala det vitesbelopp som mark- och miljödomstolen har bestämt. Efter nämndens föreläggande har hon städat på tomten och den är nu i mera vårdat skick. Hon har tagit bort plåtbeklädnaden på drivhusfasaden och den altanliknande tillbyggnaden. Det finns inte någon risk för olycksfall och trafiken påverkas inte av förhållandena på tomten. Någon betydande olägenhet för omgivningen föreligger inte heller. Det finns ingenting som tillhör henne på eller utanför tomtgränsen och hon har ett gott förhållande till sina grannar.

Nämnden har förklarat att den inte har något att tillägga i saken.

L F har som bevisning åberopat en kontrollrapport från länsstyrelsen, en skrivelse från Moderna Försäkringar med anledning av anmäld vattenskada, uppgifter från Försäkringskassan om årsinkomst och boendekostnad, Kronofogdemyndighetens beslut om att inleda skuldsanering, ett läkarintyg och en kopia av ett e-postmeddelande från henne till Sjöbo kommun.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Föreläggandet

I ett mål om utdömande av vite ska domstolen pröva bl.a. om föreläggandet som ligger till grund för ansökan är lagligen grundat och om den som har vitesförelagts har haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet.

Föreläggandet i detta mål innebar att L F ålades att dels städa tomten från vissa föremål och visst material, dels riva vissa byggnader eller delar av byggnader. Åtgärderna skulle vara utförda inom tre månader från delfåendet av beslutet. L F delgavs föreläggandet den 8 december 2015.

Av handlingarna framgår att ärendet initierades hos nämnden efter en anmälan om att tomten på L F fastighet var ovårdad. Nämnden har också grundat föreläggandet enbart på bestämmelser i plan- och bygglagen som anger att en tomt ska hållas i vårdat skick och att nämnden i annat fall kan meddela ett åtgärdsföreläggande (8 kap. 15 § och 11 kap. 19 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL).

Fotografierna tillsammans med den övriga utredning som finns i målet visar att tomten på L F fastighet alltjämt var ostädad och gav ett mycket ovårdat intryck vid nämndens inspektion den 11 mars 2016. Mark- och miljööverdomstolen finner därför, i likhet med mark- och miljödomstolen, att det finns förutsättningar att döma ut vitet i de delar där L F förelagts att städa på tomten.

När det gäller föreläggandet i övrigt, som avser rivning av vissa byggnader eller delar av byggnader, har nämnden alltså angett samma beslutsmotivering, dvs. att tomten ska

hållas i vårdat skick och att nämnden i annat fall kan meddela ett åtgärdsföreläggande. Att en tomt är ostädad är inte ett tillräckligt skäl för ett föreläggande om rivning. Föreläggandet i dessa delar är alltså inte lagligen grundat och vitet ska därför inte dömas ut såvitt avser följande angivna åtgärder:

- Att riva: Befintligt drivhus mot söder.
- Att riva: Plåtbeklädnad på drivhusfasad mot söder samt ta bort tillbyggnad i form av plåttakstäckt kattgård.
- Att riva: Befintlig bod mot söder. Ersätta plastfilm på taket med permanent takbeläggning samt vindskydd i form av förhydringspapp och brädor.
- Att riva: Altanliknande tillbyggnad av trä.

Vitesbeloppets storlek

Utmärkande för vitesföreläggandet, till skillnad från andra sanktioner, är att vitet i förväg bestäms till ett visst belopp som bedöms vara handlingsdirigerande. För att den handlingsdirigerande effekten ska uppnås är det viktigt att det bestämda vitesbeloppet i normalfallet döms ut. Jämkning får enligt 9 § lagen (1985:206) om viten ske om det finns särskilda skäl till det.

Mark- och miljööverdomstolens avgörande innebär att nämndens ansökan om utdömmande av vite bifalls endast till viss del. Utgångspunkten är därmed att det av nämnden förelagda vitesbeloppet för städning av tomten, 50 000 kr, ska dömas ut. Mark- och miljööverdomstolen bedömer dock att det bestämda beloppet sammantaget framstår som alltför högt i förhållande till de intressen som föreläggandet avser att tillgodose. Det finns därför skäl att jämka beloppet. Vitet för de aktuella åtgärderna bör mot denna bakgrund bestämmas till 10 000 kr. Det saknas skäl att jämka beloppet ytterligare på grund av L F personliga och ekonomiska förhållanden.

Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med detta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-10-24

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg, Hans Nyman och Ingrid Åhman, referent, samt tekniska rådet Tommy Åström.

Föredragande har varit Gunilla Barkevall.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-02-01
meddelad i
Växjö

Mål nr P 2987-16

SÖKANDE

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

MOTPART

L F

SAKEN

Utdömmande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar L F att till staten betala vite med 50 000 kr.

Dok.Id 383947

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) beslutade den 10 november 2015, SBN § 144, att förelägga L F att inom tre månader från delfående av beslutet vid äventyr av vite om 110 000 kr ha vidtagit följande åtgärder på fastigheten X.

Att städa upp tomten från:

Utmed Lövestadsvägen liggande och stående på tomten, utanför tomten samt mot husfasad varmvattenberedare, ackumulatortankar, brädbitar, lergodstråg, personbils-hjul, antika lantbruks- och trädgårdsredskap, dörrblad, ris, staplar täckta med presenningar, stege, mjölkkanne, svart sopsäck, trädrot, rep, kakel/klinker, taknockar, cyklar, fönster/fönsterbågar, korrigerad plastplåt, läskbackar, lecakulor i säck etc. (30 000 kr).

Mot söder på och utanför tomten liggande och stående träskivor, plåttunna full med trädgårdsrens, lastpallar, ruttna fasadbrädor stående mellan drivhus och bod, trädstammar liggande i hög, riva kattstygård byggd mot bostadshus, hög med rivningsmaterial, dörrar, reglar, bjälkar och brädor, trädstammar, cellplast etc. (20 000 kr).

Att riva:

Befintligt drivhus mot söder (20 000 kr).

Att riva:

Plåtbeklädnad på drivhusfasad mot söder samt ta bort tillbyggnad i form av plåttakstäckt kattgård utan giltigt bygglov (10 000 kr).

Att riva:

Befintlig bod mot söder. Ersätta plastfilm på taket med permanent takbeläggning samt vindskydd i form av förhydringspapp och brädor (20 000 kr).

Att riva:

Altanliknande tillbyggnad av trä övertäckt med plastfilm full med diverse byggnadsmaterial som saknar bygglov (10 000 kr).

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att L F ska förpliktas att betala vite med 110 000 kr. Till stöd för yrkandet har anförts att det vid inspektion den 21 juni 2016 konstaterats att ingenting hänt på tomten som fortfarande är belamrad med massor av byggnadsmaterial.

Nämnden har ingett fotodokumentation som visar tomtens skick vid inspektionstillfället.

L F har bestritt yrkandet. Till stöd för sin inställning har hon anført i huvudsak följande. Boden och växthuset har stått på platsen i över 40 år och omfattas av preskription. Kommunen kan inte förelägga henne att ta bort byggnader som inte kräver bygglov. Tidigare ägare har ett flygfoto över huset. Hon har inte gjort vid boden eftersom hon inte ville att det skulle bli fel. Hon byggde en tillfällig nätbur med plåttak intill växthuset för sina katter. Tre stora ackumulatortankar, takpannor samt kakel och mycket annat är borta från tomten. Hon torkar bräddor som står uppställda i trädgården och efterhand tas de bort och staplas. I början av sommaren blev hon fästingbiten och drabbades av borrelia. Hon är sjukpensionär, lever under existensminimum och har inte kunnat betala för hjälp med röjning.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig men har inte avhört.

DOMSKÄL

I ett mål om utdömande av vite ska domstolen pröva om det föreläggande som ansökan avser är lagligen grundat, om föreläggandet har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om det har överträtts. Inom ramen för prövningen om vitet är lagligen grundat ankommer det på domstolen att pröva om adressaten haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Om föreläggandet inte har följts ska domstolen pröva om det funnits giltigt hinder för detta. Domstolen ska också, under

förutsättning att vite ska dömas ut, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl för att jämka vitesbeloppet.

L F delgavs det aktuella föreläggandet den 11 december 2015. Beslutet överklagades inte och har således vunnit laga kraft. Av den fotodokumentation som nämnden lämnat in i samband med ansökan om vitets utdömande framgår att tomten inte var avstädad vid nämndens inspektion den 21 juni 2016. L F har inte invänt mot dessa uppgifter, men har anfört att tre stora ackumulatortankar, takpannor samt kakel och mycket annat är borta från tomten. Därtill har hon invänt att nämnden inte har haft möjlighet att förelägga henne att avlägsna drivhuset eller boden, eftersom dessa stått på tomten i över 40 år och därmed omfattas av preskription, d.v.s. att föreläggandet i denna del inte är lagligen grundat. Nämnden har inte invänt mot uppgiften att en del av de föremål som föreläggandet omfattar nu är borta från den aktuella tomten.

Vad gäller invändningen om att föreläggandet inte är lagligen grundat gör mark- och miljödomstolen följande bedömning. Nämndens föreläggande är meddelat med stöd av 8 kap. 15 § och 11 kap. 19 § PBL. Av 8 kap. 15 § framgår att en tomt ska hållas i vårdat skick och skötas så att risken för olycksfall begränsas och betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer. Enligt 11 kap. 19 § PBL får byggnadsnämnden förelägga en fastighetsägare som låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt PBL att inom en viss tid vidta åtgärden (åtgärdsföreläggande). Någon begränsning i tid relaterad till tidpunkten då överträdelsen begåtts, motsvarande vad som gäller vid rättelseförelägganden enligt 11 kap. 20 § andra stycket PBL, finns inte. Nämndens beslut är därför lagligen grundat även i denna del. Att förelägganden enligt 11 kap. 19 § PBL får förenas med vite framgår av 11 kap. 37 § PBL. Det har inte framkommit några omständigheter som tyder på att L F saknat rättsliga eller faktiska möjligheter att efterkomma föreläggandet i dess helhet och de omständigheter som hon anfört angående sin personliga och ekonomiska situation är enligt domstolens mening inte sådana att det får anses ha funnits en giltig ursäkt att inte vidta de förelagda åtgärderna. Då föreläggandet inte har följts till fullo kvarstår ändamålet med vitet.

Föreligger skäl för jämkning?

Vad gäller frågan om det finns särskilda skäl att jämka vitesbeloppet med stöd av 9 § lagen (1985:206) om viten (viteslagen) gör mark- och miljödomstolen följande bedömning.

Föreligger skäl för jämkning p.g.a. att föreläggandet delvis efterkommit?

L F har uppgett att hon delvis har efterkommit föreläggandet och att det som tagits bort innefattar tre ackumulatortankar, takpannor, kakel och mycket annat.

Nämnden, som har bevisbördan i aktuell måltyp, har inte bemött påståendet och det tas därmed för gott. Den del L F uppger att hon efterkommit motsavarar inte fullt ut någon av de punkter med särskilt satta belopp som finns i föreläggandet. Mark- och miljödomstolen uppskattar därmed att vitet bör jämkas med 30 000 kr p.g.a. att L F delvis efterkommit föreläggandet.

Jämkning p.g.a. adressatens ekonomiska förhållanden?

När vite föreläggs ska det enligt 3 § viteslagen fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom eller henne att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Den myndighet som förelägger om vite bör med andra ord uppmärksamma den enskildes inkomst- och förmögenhetsförhållanden, försörjningsplikt, sysselsättning etc (se Lavin, Viteslagen – en kommentar, andra upplagan, sid. 79). Att vitesbeloppet framstår som schablonmässigt bestämt utan hänsyn till den enskildes ekonomi kan därför vara en sådan omständighet som får beaktas vid vitets utdömande (se Lavin, a.a. sid. 180 f.). L F har uppgett att hon är sjukpensionär och lever under existensminimum. Nämnden har inte bemött det påståendet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att vitesbeloppet i förevarande fall får anses högt. Vitesbeloppet har inte varit föremål för någon överprövning av högre instans och det finns inte någon utredning i målet som visar att beloppet inte är oskäligt i förhållande till L F inkomst och ekonomiska förhållanden i övrigt. Med anledning av ovanstående bedömer mark- och miljödomstolen att det belopp som L F ska betala kan jämkas med ytterligare 30 000 kr.

Sammanlagd jämkning

Den sammanlagda jämkningen i målet blir enligt ovanstående 30 000 kr plus 30 000 kr d.v.s. 60 000 kr. Vitet ska därmed dömas ut med ett belopp om 50 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV426)

Överklagande senast den 22 februari 2017.

Peter Ardö

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Lena Sjöberg.